

SOCIALDEPARTEMENTET
103 33 STOCKHOLM

Datum: 2013-12-01
Dnr: 0271/13
Er ref: S2013/5136/FST

Remissyttrande över betänkandet En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak (SOU 2013:50)

Brottsförebyggande rådet (Brå), som fått rubricerade betänkande på remiss, koncentrerar sitt yttrande till att avse de förslag som rör den tredje delen; tillsyn av e-handel med alkoholdrycker. Brå är sammanfattningsvis tveksamt till om det för närvarande är lämpligt att införa en tillsynsverksamhet av e-handel med alkoholdrycker.

Utredningens uppdrag avseende e-handelsdelen var att utreda och lämna förslag på hur tillsyn av denna handel bör bedrivas och hur ålderskontrollen ska säkerställas. Det är dock svårt att lämna synpunkter på de förslag som utredningen lämnar utan att kommentera den ottydlighet som förefaller råda beträffande lagligheten av flera av de mångfasetterade verksamheter och förfaranden som förekommer bland de aktörer som etablerat sig på den svenska e-handelsmarknaden för alkoholdrycker. Brå delar utredningens synpunkt att det utifrån legalitets- och förutsebarhetsskäl framstår som starkt motiverat med en översyn av lagstiftningen på området för att klargöra gränserna kring för vad som är tillåtet och vad som faktiskt utgör straffbara handlingar.

Brå avstyrkte i sitt yttrande över betänkandet Gårdsförsäljning (SOU 2010:98) förslagen som där lämnades då de, enligt Brå, skulle medföra ett införande av en ordning som inte torde vara förenlig med svensk alkoholpolitik. En av orsakerna var att det inte framstod som möjligt att i praktiken skapa en särskild försäljningskanal för enbart den småskaliga sprit-, vin- eller ölproducentens egenproducerade drycker, utan att också öppna upp för alla inhemska och utländska tillverkare oavsett storlek att också verka på marknaden på lika villkor.

Den försäljningskanal som där var föremål för remiss framstod som kvantitativt mer begränsad än vad e-handel är. Om Brå tillåter sig att med utgångspunkt i det tidigare yttrandet försöka blicka framåt kan fråga ställas om inte det utifrån (svenskt) alkoholpolitiskt perspektiv också är särskilt betydelsefullt att säkerställa vilken eller vilka e-handelsformer som kan anses förenliga med den svenska alkohollagstiftningen. Detta innan tillsyn börjar utövas. Den gråzon som idag finns kring vad som är tillåtet kan genom införande av en sådan åtgärd uppfattas som ett godkännande av e-handeln som pågår – alldeles oavsett vilken form. En signal som kan ge eko längre bort än bara hos dem som idag önskar sälja alkohol till svenska konsument. Sverige är beroende av att EU har förståelse för och stöder det svenska detaljhandelsmonopolet.

Att begränsa alkoholens skadeverkningar, som är flera, är målet med den svenska alkoholpolitiken. Utifrån ett mer renodlat Brå-perspektiv kan sägas att forskning också gjort det känt att det finns ett samband mellan alkohol och brott – i synnerhet våldsbrott. Det finns alltså flera skäl att slå vakt om det system vi har, och inte riskera att vi signalerar ett godkännande av gråzonen och i det långa loppet ett underkännande av vår restriktiva alkoholpolitik.

Den föreslagna tillsynen

Utredningen föreslår tillsynsåtgärder riktade mot det senare ledet i e-handelsprocessen (leverantörerna), och ingen kontroll av tidigare led.

Som Brå uppfattar förslaget är det något oklart hur det enbart är just tillåtna – lagliga – verksamheter som till sist blir föremål för kommunernas operativa tillsyn. Att kommunerna kan komma att utöva tillsyn över leveranser av alkohol som inte handlats på ett med alkohollagen förenligt förfarande framstår som olämpligt. Genom att låta alla leveranser av e-handel med alkoholdryck omfattas av tillsynsverksamheten riskerar istället denna kunna uppfattas som en legitimering av alla förfaranden, även sådana vars laglighet egentligen kan ifrågasättas (s. 216).

Metoden kontrollköp

Mot bakgrund av att JO år 2009 uttalat att en myndighets användning av s.k. provköp för ålderskontroll är att se som en dold tillsynsmetod som inte är tillåten om inte metoden ges lagstöd – och då det för närvarande inte införts någon sådan lagstiftning – bör denna metod inte införas som en del av tillsynen till dess att sådant lagstöd införts.

Detta yttrande avges av myndighetschefen Erik Wennerström efter föredragning av verksjuristen Saadia Aitattaleb.

Erik Wennerström

Saadia Aitattaleb